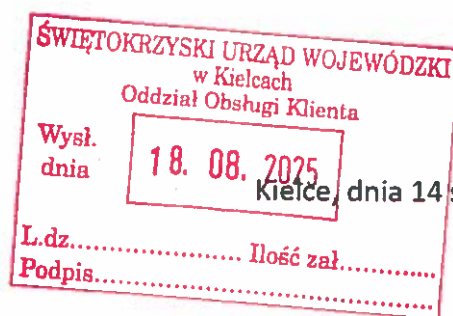

**WOJEWODA
ŚWIĘTOKRZYSKI**

Kielce, dnia 14 sierpnia 2025 r.

Znak: PSZ.II.431.32.2025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Pani Izabela Babiracka
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Mickiewicza 34
27-600 Sandomierz

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu, w dniach 23-25 lipca 2025 r.

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 r. poz. 49)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 r., poz. 1477).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Anna Krupa – Pawłowska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 3), upoważnienie nr 574/2025 z dnia 16.07.2025 r. - inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. **Pani Katarzyna Arendarska** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 1), upoważnienie nr 575/2025 z dnia 16.07.2025 r.
3. **Pani Monika Krawczyk** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 5), upoważnienie nr 576/2025 z dnia 16.07.2025 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Kwalifikacji kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowania świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.
4. Organizowanie wsparcia i finansowania pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
5. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
6. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
8. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.
9. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
10. Wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ich aktualizacja i usuwanie.
11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
12. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy

13. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomocy w integracji ze środowiskiem tych osób.
14. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).
15. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art.187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Integralną część niniejszego wystąpienia pokontrolnego stanowi załącznik nr 1 przygotowany przez dyrektora jednostki kontrolowanej na potrzeby kontroli.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu (w skrócie PCPR lub Centrum) jest jednostką organizacyjną Powiatu Sandomierskiego. Działalnością Centrum kieruje dyrektor zatrudniany na podstawie Uchwały Nr 459/2021 Zarządu Powiatu w Sandomierzu z dnia 27 stycznia 2021 r. (zał. nr 2). Funkcję dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu pełni pani Izabela Babiracka, która posiada stosowne upoważnienia do realizacji zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zał. nr 3).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu zgodnie z art. 76 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Zarządzeniem Nr 25 Starosty Sandomierskiego z dnia 03.11.2011.r. wyznaczone zostało na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Centrum funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny.

Aktualnie obowiązujący statut Centrum został przyjęty Uchwałą Nr XXXV/237/2021 Rady Powiatu w Sandomierzu z dnia 31.08.2021 r. Zgodnie ze statutem, PCPR jako jednostka budżetowa powiatu sandomierskiego, realizuje określone ustawami zadania własne i zlecone powiatu m.in. z zakresu: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy cudzoziemcom.

Strukturę organizacyjną i zasady funkcjonowania Centrum określa Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu nadany Uchwałą Nr 818/2023 Zarządu Powiatu w Sandomierzu z dnia 31.03.2023 r. Zgodnie z regulaminem, zadania z zakresu pieczy zastępczej realizuje Zespół Pieczy Zastępczej w skład, którego

wchodzą: koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, specjaliści pracy socjalnej z rodziną oraz pomocy instytucjonalnej, a także psycholog.

Na podstawie art. 22b i 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, dyrektor PCPR w Sandomierzu, Zarządzeniem nr 22/2024 z dnia 6 sierpnia 2024 r. wprowadził Standardy Ochrony Małoletnich w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu (zał. nr 4).

Z dokumentem zostali zapoznani pracownicy Centrum, którzy złożyli stosowne oświadczenia o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w standardach (zał. nr 5). Natomiast rodziny zastępcze zostały poinformowane przez koordynatorów o opracowaniu i wprowadzeniu ww. dokumentu. Zgodnie z wyjaśnieniami dyrektora Centrum (zał. nr 6), pracownicy PCPR informowali rodziny zastępcze o treści oraz miejscu zamieszczenia standardów podczas posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dziecka, wizyt w Centrum i środowisku zastępczym. Standardy Ochrony Małoletnich zamieszczone zostały na stronie internetowej Centrum, a także w wersji papierowej na tablicy informacyjnej Centrum oraz w pokojach pracowników.

Opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr LXXI/432/2024 z dnia 27 marca 2024 r. Rada Powiatu Sandomierskiego przyjęła *Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sandomierskim na lata 2024 – 2026*.

W *Programie* przedstawiono definicje różnych form pieczy zastępczej, form wsparcia rodzin zastępczych oraz osób usamodzielnianych. Na potrzeby *Programu* dokonano diagnozy systemu pieczy zastępczej w powiecie sandomierskim, uwzględniając realizację zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, charakterystykę rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie, zadania placówek opiekuńczo – wychowawczych z terenu powiatu, a także pomoc i wsparcie usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Celem głównym *Programu* jest zbudowanie w powiecie sandomierskim zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 180 pkt 1 powiatowe programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej powinny zawierać plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy. *Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sandomierskim na lata 2024 – 2026* zawiera następujące kierunki działania w zakresie:

- Planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, który obejmuje następujące cele do realizacji:
 - 1) rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej,
 - 2) pomoc i wsparcie w procesie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej,
 - 3) podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

- Planu ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zgodnie z którym realizowane będą następujące cele:

- 1) utrzymanie obowiązującego standardu funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Każdy z ww. celów ma zostać osiągnięty poprzez realizację działań w określonym obszarze np. pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze, szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wspieranie specjalistyczne rodzin zastępczych, udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, dążenie do zminimalizowania czasu pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, przygotowywanie i realizacja programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, zapewnienie pomocy i wsparcia przygotowującego osoby usamodzielniane do dorosłego życia, przyznawanie pomocy finansowej i niefinansowej, a także budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodzin, funkcjonowanie Punktu Poradnictwa Specjalistycznego (psycholog, prawnik, pedagog) oraz zapewnienie optymalnych warunków opieki i wychowania dla małoletnich umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Działania planowane w ramach *Programu* realizowane będą przez PCPR, przy współpracy partnerów takich jak: OPS, organizacje pozarządowe, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, sądy, kuratorzy. Centrum odpowiada za monitoring i ewaluację *Programu*.

W *Programie* określone zostały również limity rodzin zastępczych zawodowych w ramach, których w poszczególnych latach wskazano utworzenie po 2 rodziny zastępcze zawodowe.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, przedstawia staroście oraz radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów swojej pracy oraz przedstawia zestawienie potrzeb z zakresie systemu pieczy zastępczej. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że sprawozdanie za 2024 rok zostało przekazane do Rady Powiatu w dniu 12.03.2025 r. W dokumencie oprócz informacji i danych dotyczących realizacji zadań przez Centrum przedstawiono również potrzeby z zakresu pieczy zastępczej takie jak:

- zabezpieczenie środków finansowych na promowanie rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu sandomierskiego w celu pozyskania kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, na organizację szkoleń mających na celu podniesienie i wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz na zapewnienie poradnictwa prawnego dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- udział w konkursach i projektach na rzecz pozyskiwania środków wspierających realizację zadań ustawowych,
- prowadzenie mieszkania chronionego dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu pełniące funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnia na umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu dwie osoby na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto w skład Zespołu Pieczy Zastępczej wchodzi: specjaliści pracy socjalnej z rodziną oraz pomocy instytucjonalnej, a także psycholog.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta osobowe koordynatorów stwierdzając, że spełniają ustawowe wymagania do zajmowanego stanowiska. W aktach osobowych znajdowały się m.in. dokumenty potwierdzające posiadanie wymaganego wykształcenia, aktualne zaświadczenia lekarskie, stosowne oświadczenia dotyczące spełniania warunków, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy, wydruki potwierdzające niefigurowanie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Aktualne zakresy czynności koordynatorów są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa (zał. nr 7).

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy w kontrolowanym okresie podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i warsztatach (zał. nr 1 cz. II). W aktach osobowych znajdowały się m.in. zaświadczenia, dyplomy, certyfikaty potwierdzające podnoszenie kwalifikacji przez koordynatorów.

Ponadto zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy koordynatorzy przedkładają organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej sprawozdania z efektów pracy za dany rok.

Kontrola wykazała, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego oraz koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest zgodne z art. 79 ww. ustawy.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Zgodnie z art. 180 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiat sandomierski zapewnia dzieciom pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Podczas kontroli ustalono, że na terenie powiatu sandomierskiego wg stanu na dzień 23 lipca 2025 r., funkcjonowało ogółem 55 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 70 dzieci i osób pełnoletnich, w tym: 2 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało łącznie 4 dzieci; 17 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywało łącznie 19 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej; 36 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało łącznie 47 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej (zał. nr 1 cz. IV). Każdorazowo umieszczenie

dziecka w rodzinach zastępczych następowało na podstawie orzeczenia Sądu zgodnie z art. 35 ustawy.

W okresie objętym kontrolą żadna rodzina zastępcza nie została rozwiązana na wniosek starosty ani nie pełniła jednocześnie funkcji rodziny zawodowej i spokrewnionej. Na terenie powiatu sandomierskiego na czas przeprowadzania kontroli nie funkcjonowała żadna rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna oraz o charakterze pogotowia rodzinnego, a także żaden rodzinny dom dziecka. Powiat prowadzi natomiast 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze, na łączną liczbę 46 miejsc, w których na dzień 23 lipca 2025 r., umieszczonych było 47 wychowanków.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 12 rodzin pełniących funkcję rodzin zastępczych, w tym: 2 zawodowych, 5 niezawodowych i 5 spokrewnionych oraz dokumentację 18 dzieci lub pełnoletnich wychowanków umieszczonych w tych rodzinach.

Zgodnie z art. 54 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe funkcjonują na podstawie stosownych umów tj.:

- jedna rodzina na podstawie umowy nr 2/2025 z dnia 01.07.2025 r. zawartej na okres od 01.07.2025 r. do 30.06.2029 r., zgodnie z umową w rodzinie przebywało 2 dzieci;
- druga rodzina na podstawie umowy nr 1/2023 z dnia 01.02.2023 r. zawartej na okres od 01.02.2023 r. do 31.01.2027 r., zgodnie z umową w rodzinie umieszczonych było 3 dzieci, na dzień kontroli w oparciu o zawarty aneks do umowy w rodzinie przebywało 2 dzieci (1 pełnoletni wychowanek usamodzielniał się i opuścił rodzinę w czerwcu 2025 roku).

Umowy zostały podpisane przez dyrektora PCPR z upoważnienia Starosty Powiatu Sandomierskiego znak: OR.077.143.2021 z dn. 01.02.2021 r. i zawierały wszystkie elementy, o których mowa w ustawie. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w okresie kontrolnym jest zgodna z art. 53 ust. 1 ustawy.

PCPR w Sandomierzu prowadzi odrębną dokumentację w zakresie kwalifikacji rodzin zastępczych oraz w zakresie funkcjonowania rodzin i umieszczonych w nich dzieci.

W aktach rodzin zastępczych, których dokumentację sprawdzono znajdowały się dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań formalnych dotyczących osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej w tym m.in. postanowienia sądu, pisemne informacje kierowane do ustanowionych rodzin o konieczności spełniania wymagań określonych w art. 42 ust. 1 pkt 5 ustawy, kwestionariusze wywiadów, diagnozy pedagogiczne, stosowne oświadczenia, wydruki potwierdzające niefigurowanie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, opinie psychologiczne, zaświadczenia lekarskie oraz dokumentacja dotycząca kwalifikowania i szkolenia rodzin zastępczych.

W dokumentacji związanej z funkcjonowaniem rodzin i umieszczonych w nich dzieci znajdowały się m.in. postanowienia sądu, skrócone odpisy aktów urodzenia, kwestionariusze danych osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, karty dziecka, zaświadczenia o ustanowieniu opiekuna prawnego, dokumentacja medyczna i szkolna, opinie o rodzinach i dzieciach, diagnozy psychofizyczne dzieci, orzeczenia o niepełnosprawności, korespondencja z właściwymi instytucjami, protokoły z zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, oceny rodzin zastępczych, plany pomocy dziecku i ich modyfikacje.

Zgodnie z zapisem art. 45a ustawy osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej, obowiązane są, co 2 lata, do potwierdzenia zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, przedstawiając zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa. W dokumentacji rodzin znajdowały się wymagane zaświadczenia lekarskie oraz opinie psychologiczne. Rodziny mają możliwość uzyskania opinii wystawionej przez psychologa zatrudnionego w Centrum, który spełnia kwalifikacje określone w ww. przepisie prawa. Zgodnie ze sporządzoną przez psychologa informacją, w 2024 roku opracowano 15 opinii dla rodzin, a w 2025 roku do dnia kontroli opracowano 6 opinii (zał. nr 8). W trakcie kontroli okazano do wglądu 11 losowo wybranych opinii. Z analizy dokumentacji wynika, że opinie sporządzane są na podstawie rozmowy kierowanej, wywiadu, obserwacji i wystandaryzowanych kwestionariuszy oraz zawierają szczegółowy opis wyników i wnioski odnoszące się do predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W jednym przypadku sporządzono negatywną opinię psychologiczną o czym poinformowano sąd, pozostałe opinie były pozytywne.

W myśl art. 77 ust. 1 ustawy rodziny zastępcze obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze są pisemnie informowane przez PCPR o roli i zadaniach koordynatora (zał. nr 9), który jest przydzielany do rodziny na podstawie złożonego wniosku (zał. nr 10).

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 cz. IV, na dzień kontroli dwóch koordynatorów miało pod opieką łącznie 29 rodzin zastępczych, z tego 1 koordynator – 15 rodzin, a drugi koordynator – 14 rodzin. Rodziny zastępcze, które nie wnioskuje o opiekę koordynatora objęte są wsparciem specjalisty pracy z rodziną, który wykonuje zadania tożsame z zadaniami koordynatora. Na dzień kontroli pod opieką specjalisty pracy z rodziną pozostawało 15 rodzin zastępczych.

Ponadto wobec 11 rodzin zastępczych, w których przebywają wyłącznie pełnoletni wychowankowie w oparciu o art. 77 ust. 1a ustawy, zadania koordynatora wykonują wyznaczeni pracownicy Centrum jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W teczkach rodzin znajdowały się pisemne oświadczenia o rezygnacji z opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na uzyskanie pełnoletności wychowanka przebywającego w rodzinie zastępczej.

Praca z rodzinami zastępczymi dokumentowana jest w formie *Kart czynności koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalisty pracy z rodziną* (zał. nr 11). Dokument zawiera: datę i miejsce czynności, dane osoby udzielającej informacji, pozyskane informacje i podjęte działania oraz uwagi. Rodziny odwiedzane są przez koordynatora/specjalistę w środowisku, spotkania odbywają się także w siedzibie Centrum oraz utrzymywany jest kontakt telefoniczny. Kontakty z rodzinami zastępczymi odbywają się z różną częstotliwością, w zależności od sytuacji i potrzeb rodziny. W razie konieczności wizyty w miejscu zamieszkania rodziny odbywają się w obecności dwóch pracowników. Podczas wizyt i kontaktów omawiane są sprawy bieżące dotyczące sytuacji rodziny, sytuacji zdrowotnej, szkolnej, prawnej dziecka,

kontaktów z rodzicami, problemów bieżących. Ponadto udzielana jest rodzinom niezbędna pomoc w formie porad, informacji czy wsparcia.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie we współpracy z rodziną zastępczą oraz z asystentem rodziny lub właściwym ośrodkiem pomocy społecznej, planu pomocy dziecku. W ramach pozyskiwania informacji o rodzicach biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na potrzeby zespołu PCPR prosi pisemnie właściwe ośrodki pomocy społecznej o wskazanie pracownika do współpracy przy opracowywaniu planów pomocy dziecku (zał. nr 12).

Plany opracowane zostały dla wszystkich dzieci, których dokumentację sprawdzono podczas kontroli (zał. nr 13), tylko we współpracy z rodziną zastępczą. Jak wynika z pism przekazywanych do PCPR przez właściwe ośrodki, rodziny biologiczne, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, najczęściej nie współpracują z ośrodkiem lub asystentem rodziny i nie wykazują motywacji oraz nie podejmują działań na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę. Plany zawierają: dane rodziny zastępczej i dziecka, informacje o dokumentach w oparciu, o które opracowano plan, cel główny oraz cele szczegółowe wraz z określeniem działań służących ich realizacji, osób odpowiedzialnych, termin realizacji i monitoringu. Ponadto w planach zawarto: datę sporządzenia, podpis koordynatora/specjalisty pracy z rodziną oraz rodziny zastępczej. Okres obowiązywania planu pomocy dziecku to na ogół jeden rok lub pół roku. Plan modyfikowany jest w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny lub po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, co wynika z art. 129 pkt 3 ww. ustawy (zał. nr 14). Cele główne w planie to: opieka, wsparcie i wychowanie w środowisku zastępczym lub opieka i wychowanie w środowisku zastępczym na czas trwania postępowania sądowego. Cele szczegółowe w planach odnoszą się do następujących obszarów: wychowanie dziecka w poczuciu godności i wartości osobowej; stan zdrowia dziecka; zapewnienie kształcenia, wyrównywanie braków rozwojowych i rozwój uzdolnień; zapewnienie potrzeb emocjonalnych, bytowych, społecznych i religijnych; zapewnienie kontaktu z rodzicami biologicznymi i osobami bliskimi. Cele szczegółowe w ww. obszarach są tożsame we wszystkich planach, natomiast działania krótko i długoterminowe służące ich realizacji są zindywidualizowane.

Zadanie w zakresie zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo.

a) Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Zgodne z art. 180 pkt 13 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat sandomierski ponosi koszty za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, zarówno na terenie swojego powiatu, jak i na terenie innych powiatów.

Z danych zamieszczonych w załączniku nr 1 cz. IV wynika, że w okresie kontrolnym powiat ponosił koszty pobytu 49 dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sandomierskiego, z tego: 41 dzieci w rodzinach spokrewnionych i 7 dzieci w rodzinach niezawodowych oraz za 18 dzieci przebywających w pieczy rodzinnej na terenie

innych powiatów, z tego: 6 dzieci w rodzinach spokrewnionych, 10 dzieci w rodzinach niezawodowych oraz 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka.

Natomiast na terenie powiatu sandomierskiego w okresie kontrolnym w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 21 dzieci, z następujących miast na prawach powiatów/powiatów: Miasto Tarnobrzeg – 6 dzieci; Miasto Łódź - 1 dziecko; Miasto st. Warszawa – 1 dziecko; Miasto Jastrzębie Zdrój – 3 dzieci (jedno do czerwca br., dwoje nadal); powiat kraśnicki – 1 dziecko; powiat bielski – 1 dziecko; powiat stalowowolski – 1 dziecko; powiat pińczowski – 2 dzieci; powiat ostrowiecki – 1 dziecko; powiat opatowski – 5 dzieci.

W przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej powiat sandomierski ponosił koszty pobytu za 37 dzieci własnych przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu sandomierskiego oraz za 2 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu opatowskiego.

Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem sandomierskim, jak i dzieci spoza powiatu sandomierskiego na jego terenie, nastąpiło na podstawie stosownych porozumień zawartych pomiędzy powiatami zgodnie z art. 191 ust. 1 i 5 ustawy, które okazano do wglądu w trakcie kontroli.

W kontrolowanym okresie powiat nie finansował pobytu w pieczy zastępczej małoletniego cudzoziemca. Jak ustalono, na dzień kontroli w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszczone było jedno dziecko pochodzące z Ukrainy. Zgodnie z art. 24 ust. 17 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U.2025.337 t.j.), pobyt w pieczy zastępczej dziecka będącego obywatelem Ukrainy jest finansowany z budżetu państwa.

Rodziny zastępcze zgodnie z art. 80 ust. 1 oraz art. 82 ust. 1 ustawy otrzymują na każde umieszczone dziecko i osobę pełnoletnią świadczenia na pokrycie kosztów jego utrzymania. Postępowania administracyjne w powyższym zakresie wszczynane są po otrzymaniu postanowienia sądu, o czym Centrum informuje rodziny poprzez pisemne zawiadomienia. Na podstawie wniosku i zgromadzonej dokumentacji wydawana jest decyzja o przyznaniu świadczenia. Ponadto w myśl art. 83 ust. 1 ustawy, starosta może przyznać osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą dodatkową pomoc finansową. Zgodnie z informacjami zawartymi w zał. 1 cz. IV, PCPR w Sandomierzu w oparciu o ww. przepis prawa oraz zapisy Uchwały nr 575/2021 Zarządu Powiatu z dnia 20 października 2021 r., przyznawał rodzinom zastępczym dodatkowe świadczenia tj.:

- jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka: w 2024 roku przyznano 15 świadczeń, z tego 11 dla rodzin spokrewnionych i 4 dla rodzin niezawodowych; natomiast w 2025 roku do dnia kontroli przyznano 6 świadczeń, z tego 4 dla rodzin spokrewnionych i 2 dla rodzin niezawodowych;
 - dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka: w 2024 roku przyznano 6 świadczeń, z tego 5 dla rodzin spokrewnionych i 1 dla rodziny niezawodowej; natomiast w 2025 roku do dnia kontroli przyznano 1 świadczenie dla rodziny spokrewnionej.
- Dodatkowe świadczenia przyznawane są na wniosek rodzin zastępczych przez komisję ds. przyznawania świadczeń, w oparciu o decyzję administracyjną (zał. nr 15). W przypadku dzieci z terenu innych powiatów przyznanie i kwota świadczenia są konsultowane z właściwym PCPR.

Zadanie realizowane prawidłowo.

b) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Z informacji zwartych w zał. nr 1 cz. IV oraz przedstawionej dokumentacji wynika, że PCPR w Sandomierzu terminowo realizuje zadanie, o którym mowa w art. 131 ust. 1 ustawy tj. dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. W Centrum prowadzony jest rejestr terminów posiedzeń zespołu oceniającego sytuację dzieci. W 2024 roku odbyły się 83 zespoły w sprawie oceny sytuacji 59 dzieci z 47 rodzin zastępczych. Natomiast w 2025 roku do dnia kontroli odbyło się 49 zespołów, na których dokonano oceny 54 dzieci z 42 rodzin zastępczych.

Ocena dokumentowana jest w formie *Protokołu z posiedzenia zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej* (zał. nr 16). Z analizy dokumentacji wynika, że PCPR zaprasza pisemnie na spotkania zespołu: rodziców zastępczych, rodziców biologicznych o ile nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, szkół lub przedszkoli, sądu oraz ośrodka adopcyjnego. W przypadku braku możliwości bezpośredniego udziału w spotkaniu, PCPR zwraca się z prośbą o przekazanie bieżących informacji nt. rodziny i dziecka ze środowiska. Ze strony PCPR-u w ocenie uczestniczą: psycholog, koordynatorzy i/lub specjalista pracy z rodziną, pracownik socjalny. Ocena sytuacji dziecka odnosi się do następujących obszarów: sytuacja dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej, aktualna sytuacja rodzinna dziecka, rozwój zdrowotny i poznawczy, funkcjonowanie w szkole lub przedszkolu, funkcjonowanie w rodzinie zastępczej, zasadność dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Na końcu formułowane są także wnioski z dokonanej oceny odnoszące się do potrzeb dziecka (np. pilnowanie wizyt lekarskich, monitorowanie kontaktów z rodzicami biologicznymi, modyfikacja działań w planie, podtrzymanie linii opiekuńczo-wychowawczej wobec małoletnich).

Zgodnie z art. 138 ust. 2 ustawy, po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka zespół formułuje na piśmie wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej i przesyła go do sądu, a w przypadku dzieci z uregulowaną sytuacją prawną również do ośrodka adopcyjnego (zał. nr 17).

Zadanie realizowane prawidłowo.

c) Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Z przedłożonych przez PCPR wykazów wynika, że rodziny zastępcze w powiecie sandomierskim podlegały systematycznym ocenom, zgodnie z zapisami art. 132-134 ustawy. W okresie objętym kontrolą tj.: w 2024 roku dokonano łącznie 12 ocen rodzin zastępczych, z czego 8 dotyczyło rodzin spokrewnionych i 4 rodzin niezawodowych. Natomiast w 2025 roku do dnia kontroli sporządzono łącznie 15 ocen rodzin zastępczych, z tego 9 dotyczyło rodzin spokrewnionych, 5 rodzin niezawodowych i 1 rodziny zawodowej. Jak wykazano w zał. nr 1 cz. IV wszystkie dokonane w tym okresie oceny były pozytywne.

Oceny rodzin zastępczych, których dokumentację sprawdzono w trakcie kontroli zostały opracowane terminowo. Pierwsza ocena był przeprowadzona nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejnej oceny dokonywano po upływie roku od dokonania pierwszej oceny. Następne oceny sporządzano nie rzadziej niż co 3 lata. Dokument pod nazwą *Ocena rodziny zastępczej (...) pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy*, ma charakter opisowy i odnosi się do następujących obszarów (zał. nr 18): ocena predyspozycji rodziny zastępczej do pełnienia powierzonych im funkcji, informacja o szkoleniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, informacja o podnoszeniu kwalifikacji przez rodzinę zastępczą, ocena warunków materialno-bytowych rodziny zastępczej, ocena metod pracy z dzieckiem stosowanych przez rodziny zastępcze, ocena zaspokajania przez rodzinę zastępczą indywidualnych potrzeb dziecka, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Każdy dokument ocen zawiera podsumowanie poprzez sformułowanie oceny pozytywnej lub negatywnej oraz wskazania dla rodziców zastępczych do dalszej pracy. Oceny były każdorazowo podpisane przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i/lub specjalistę pracy z rodziną, psychologa, pracownika socjalnego oraz dyrektora PCPR.

Oceny zawierają pouczenia o możliwości złożenia do nich zastrzeżeń przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej w ciągu 14 dni od jej otrzymania zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy. Oceny przekazywane są bezpośrednio rodzinom zastępczym, co potwierdzają podpisem.

Zadanie realizowane prawidłowo.

d) Sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z informacji zamieszczonych w załączniku nr 1 cz. IV oraz analizy dokumentacji wynika, że PCPR w Sandomierzu sporządzał opinie, o których mowa w art. 139a ustawy, w związku dokonywaniem zgłoszeń danych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego. W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację 20 dzieci zgłoszonych w okresie kontrolnym do ośrodka adopcyjnego. W aktach znajdowały się opinie na temat utrzymywania kontaktów przez rodzinę biologiczną z dzieckiem, opinie o zasadności przysposobienia dziecka, w tym dotyczące zasadności przysposobienia zagranicznego.

Zadanie realizowane prawidłowo.

e) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W trakcie kontroli stwierdzono, że PCPR w Sandomierzu przekazywał informacje oraz dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy. Z informacji zamieszczonych w załączniku nr 1 cz. IV wynika, że przekazano informacje dotyczące łącznie 32 dzieci, w tym: 22 dzieci z rodzin spokrewnionych, 8 dzieci z rodzin niezawodowych oraz 2 dzieci z rodziny zawodowej. Natomiast w przypadku

3 dzieci z rodziny spokrewnionej, na czas przeprowadzania kontroli, sprawa była w toku z uwagi na powzięcie informacji o uregulowaniu sytuacji prawnej w lipcu b.r.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

W okresie objętym kontrolą, proces usamodzielnienia realizowało 37 wychowanków z pieczy zastępczej, w tym: 15 z instytucjonalnej i 22 z rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 8 wychowanków (4 wychowanków placówek i 4 wychowanków rodzin zastępczych), którzy byli w trakcie procesu usamodzielnienia, bądź już go zakończyli. W aktach znajdowały się następujące dokumenty: postanowienia sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej; pisma dotyczące procedury usamodzielniania; wskazanie opiekuna usamodzielnienia (zał. nr 19) i jego zgoda na pełnienie tej funkcji (zał. nr 20) oraz informacja z PCPR dot. wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia (zał. nr 21); indywidualne programy usamodzielnienia (zał. nr 22); weryfikacje programów sporządzane na okoliczność zmian do indywidualnego programu, tj.: zmiana opiekuna usamodzielnienia, daty usamodzielnienia, miejsca kontynuowania nauki, zmiany miejsca zamieszkania (zał. nr 23); wnioski o przyznanie konkretnej formy pomocy (zał. nr 24); zaświadczenia potwierdzające kontynuację nauki (zał. nr 25); protokoły przesłuchania strony i oświadczenia sporządzane na okoliczność przyznania pomocy pieniężnej (zał. nr 26); decyzje przyznające konkretny rodzaj pomocy (zał. nr 27); kopie faktur za dokonane zakupy w ramach udzielonej pomocy finansowej na zagospodarowanie (zał. nr 28), a także końcowe oceny procesu usamodzielnienia (zał. nr 29).

W roku 2024 i pierwszej połowie 2025, usamodzielnianym wychowankom, przyznano wsparcie wydając: 2 decyzje przyznające pomoc na kontynuowanie nauki, 16 decyzji zmieniających kwotę pomocy na kontynuowanie nauki, 17 decyzji przyznających pomoc na usamodzielnienie, 14 decyzji przyznających pomoc na zagospodarowanie. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana jest na czas trwania roku szkolnego, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. W przypadku jednego usamodzielnianego wydana została decyzja ustalająca wysokość kwoty nienależnie pobranej oraz decyzja o jej zwrocie na konto PCPR. Sytuacja ta spowodowana była przerwaniem nauki przez wychowanka.

Wśród usamodzielnianych zdarzają się osoby, których sytuacja życiowa wymaga wypłaty pomocy na usamodzielnienie jeszcze przed ukończeniem nauki. W takim przypadku pracownik PCPR każdorazowo sporządza uzasadnienie przed podjęciem decyzji o wypłacie pomocy.

Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie przyznawana jest w formie rzeczowej. Wychowankowie, którzy ją otrzymali realizują zakupy wymienionych w decyzji mebli, sprzętów i przedstawiają faktury imienne, które opłacane są przez PCPR.

W kontrolowanym okresie powiat nie odmówił przyznania pomocy żadnemu z usamodzielnianych, natomiast w jednym przypadku, wydał decyzję o zawieszeniu wypłaty pomocy na kontynuowanie nauki w związku z niezaliczeniem semestru przez wychowankę. Zawieszenie nastąpiło na wniosek osoby usamodzielnianej. Na powyższą okoliczność wykonana została weryfikacja indywidualnego programu usamodzielnienia we współpracy z opiekunem usamodzielnienia.

W okresie objętym kontrolą 10 wychowanków zakończyło realizację indywidualnych programów usamodzielnienia i tym samym cały proces usamodzielnienia. W związku z powyższym dla każdego z nich sporządzona została *Ocena końcowa procesu usamodzielnienia*, w której podsumowano wykonanie działań zaplanowanych w programie usamodzielnienia. Dokument został podpisany przez wychowanka, opiekuna usamodzielnienia i pracownika PCPR oraz zatwierdzony przez dyrektora PCPR.

Dziewięć osób spośród usamodzielnianych jako miejsce osiedlenia się wybrało inny powiat niż sandomierski (np.: Chełm, Malbork, Kraków, Tarnobrzeg, Poznań). PCPR w Sandomierzu każdorazowo przekazywał w takiej sytuacji pisemną informację do odpowiedniej jednostki, jak również w sposób systematyczny korespondował z tamtejszymi organami w celu uaktualnienia dokumentacji osoby usamodzielnianej (zał. nr 30).

Z analizy dokumentów zawartych w teczkach osób usamodzielnianych wynika, że pojedyncze osoby otrzymały pisemną informację na temat przysługujących im form pomocy (zał. nr 31). *W opinii osób kontrolujących warto rozważyć możliwość opracowania pisemnej informacji, zawierającej podstawowe wytyczne związane z procesem usamodzielniania oraz przekazywać ją każdej z osób, która rozpoczyna proces usamodzielnienia, aby ułatwić osobom wchodzącym w dorosłość jego przebieg.*

Zasady przyznawania pomocy oraz terminy określone w przepisach dotyczących procesu usamodzielnienia są przestrzegane, a prowadzona dokumentacja jest kompletna, uporządkowana, systematyczna i przejrzysta. PCPR w Sandomierzu zapewnia osobom usamodzielnianym wsparcie w realizacji procesu usamodzielnienia poprzez pracę socjalną, pomoc psychologiczną, porady w sprawach osobistych i życiowych, pomoc w kompletowaniu dokumentacji i załatwianiu formalności. Podczas analizy dokumentacji widoczne jest zaangażowanie, troska i otwartość pracowników Centrum na współpracę z podopiecznymi realizującymi proces usamodzielnienia. Wartościowym elementem systemu pomocy oferowanej dla usamodzielnianych jest również wsparcie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w dwóch funkcjonujących na terenie powiatu mieszkaniach treningowych.

Zadanie realizowane prawidłowo. PCPR w Sandomierzu zapewnia pomoc, wsparcie i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym różne formy pieczy zastępczej. Rekomenduje się wdrożenie proponowanych wyżej uwag w procesie przekazywania informacji dotyczących usamodzielnienia.

Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Powyższe zadanie realizowane jest przez PCPR w Sandomierzu głównie w formie promowania idei rodzicielstwa zastępczego, czemu sprzyjać ma podejmowanie różnorodnych działań, tj.: organizacja akcji informacyjno – promocyjnych podczas lokalnych imprez masowych (np.: Powiatowe Święto Plonów w Sandomierzu, Sandomierski Festiwal WINASERA, Festyn Rekreacyjno - Kulturalny PIEROGARNIA w Łoniowie, Gminny Dzień Dziecka w Łoniowie, piknik „W Rodzinie Jak W Bajce” w Samborcu), udostępnianie i rozpowszechnianie ulotek informacyjnych oraz materiałów promocyjnych, umieszczanie plakatów w miejscach ekspozycyjnych, również w ramach współpracy z jednostkami organizacyjnymi na terenie powiatu (np.: ośrodki pomocy społecznej, urzędy gmin, przychodnie lekarskie, szkoły, przedszkola), publikacja materiałów promocyjnych oraz informacji o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych Centrum, udzielanie szczegółowych informacji o formach rodzinnej pieczy zastępczej i ustawowych wymaganiach jakie muszą spełnić kandydaci na rodziny zastępcze osobom zainteresowanym w siedzibie PCPR.

Kandydatom oraz rodzinom zastępczym Centrum oferuje wsparcie specjalistyczne, grupy wsparcia, organizowanie szkoleń, pomoc koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz wypłaca należne rodzinom zastępczym świadczenia. W roku bieżącym PCPR realizuje projekt pn. „Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej w powiecie sandomierskim” w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków EFS Plus. Celem głównym projektu jest wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym podniesienie kwalifikacji i kompetencji kandydatów na rodzinę zastępczą.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zgodnie z art. 180 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednym z zadań własnych powiatu jest *prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym*. Powiat sandomierski prowadzi 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze, na łączną liczbę 46 miejsc, tj.:

1. Dom dla Dzieci i Młodzieży Nr 1 w Łoniowie – placówka typu socjalizacyjnego - 12 miejsc.
2. Dom dla Dzieci i Młodzieży Nr 2 w Łoniowie – placówka typu socjalizacyjnego - 12 miejsc.
3. Dom dla Dzieci i Młodzieży Nr 3 w Łoniowie – placówka typu socjalizacyjnego - 12 miejsc.
4. Dom dla Dzieci i Młodzieży Nr 4 w Łoniowie – placówka typu interwencyjnego - 10 miejsc.

Aktualne, tj. na 2025 rok, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie jednego dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu sandomierskiego zostały ustalone na mocy Zarządzenia Nr 11/2025 Starosty Sandomierskiego z dn. 23 stycznia 2025 r. i wynoszą 7.000 zł.

Z informacji uzyskanej podczas kontroli wynika, że na dzień 23.07.2025 r. w placówkach umieszczono łącznie 47 dzieci. W jednym przypadku, przyjęcie do placówki ponad ustawowy

limit miejsc, nastąpiło po uzyskaniu zgody Wojewody Świętokrzyskiego w trybie art. 95 ust. 3a.

W placówkach przebywa obecnie łącznie 10 dzieci spoza powiatu sandomierskiego. Wychowankowie ci pochodzą z powiatów: starachowickiego, koneckiego, mieleckiego i buskiego (po 2 osoby) oraz zwoleńskiego i Miasta Jastrzębie Zdrój (po 1 osobie). Z powiatami, z których pochodzą dzieci zawarto porozumienia w zakresie odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą żadne dziecko z powiatu sandomierskiego nie było skierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywa obecnie 2 dzieci pochodzących z terenu powiatu sandomierskiego. Osoby te skierowane zostały do placówki typu specjalistyczno-terapeutycznego na terenie powiatu opatowskiego w 2022 r.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia MPiPS w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U.2025.395 t.j.) *do placówki opiekuńczo – wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie (§2 ust. 1), po zasięgnięciu opinii dyrektora tej placówki (§4). Jeżeli powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub z powodu braku miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej (§ 2 ust. 3).* W kontrolowanym okresie tj. od stycznia 2024 r. do dnia kontroli, PCPR w Sandomierzu skierowało do placówek 8 dzieci z terenu powiatu sandomierskiego oraz przyjęło 7 dzieci z innych powiatów.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 4 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W aktach znajdowały się m.in.: postanowienia sądu, skierowania do placówek, pisma do właściwych urzędów o przekazanie informacji, skrócone odpisy aktów urodzenia, dokumenty zewnętrzne dot. sytuacji dziecka (np.: opinie z Opiniodawczego Zespołu Sądowych Specjalistów, sprawozdania kuratorów sądowych), pisma związane z procesem wyboru kandydata na opiekuna prawnego dla dziecka, postanowienia sądu dot. pozbawienia władzy rodzicielskiej rodzica, ustanowienia opieki prawnej, notatki służbowe, kopie oceny dokonywanej przez zespoły ds. okresowej oceny sytuacji dzieci, orzeczenia o niepełnosprawności oraz inna dokumentacja i korespondencja dotycząca pobytu dzieci w placówkach.

Podczas analizy dokumentacji uwagę kontrolujących zwrócił brak w teczkach osobowych dzieci dokumentów potwierdzających przekazanie dziecka pod opiekę placówki. Podobna sytuacja dot. informacji potwierdzającej przekazanie, w ślad za dzieckiem, jego dokumentacji, co jest zadaniem PCPR wynikającym z przepisu zawartego w art. 38a ust. 1. ustawy. Pracownica PCPR odpowiedzialna za to zadanie poinformowała, że protokoły przekazania/odebrania dziecka są spisywane na piśmie i najczęściej zostają w placówce. Są jednak pojedyncze sytuacje, kiedy protokół taki lub jego kopia są w posiadaniu PCPR, na dowód czego okazano kontrolującym tego typu dokument (zał. nr 32). *W ocenie kontrolujących warto zadbać o ujednolicenie procesu dokumentowania okoliczności przekazania dziecka umieszczanego w placówce oraz jego dokumentacji.* Wyjaśnienia i ustalenia dot. opisywanej dokumentacji zawarte są w notatkach służbowych (zał. nr 33 i zał. nr 34).

Przepisy ustawy określają, że w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie (art. 95 ust. 1); umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa (art. 95 ust. 2); dziecko poniżej 10. roku życia, przyjęte do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego zostaje niezwłocznie przeniesione do jednej z rodzinnych form pieczy zastępczej (art. 103 ust. 9). Na dzień kontroli w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu sandomierskiego przebywało 5 dzieci poniżej 10 r.ż., z czego 4 przebywa tam z rodzeństwem, a 1 jest córką wychowanki placówki i przebywa tam razem z nią.

Powiat sandomierski nie prowadzi placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zadanie w części dotyczącej prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych realizowane jest prawidłowo. Rekomenduje się wdrożenie proponowanych wyżej uwag w zakresie dokumentowania przebiegu umieszczania dziecka w placówce i przekazywania jego dokumentacji.

Zadanie w części dotyczącej placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym nie jest realizowane.

Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

a) Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu zorganizowało jedno szkolenie dla rodzin zastępczych pn. „Co sprowadza dzieci na terapię. Perspektywa rozwojowa. Wzmacnianie poczucia self u dzieci.” Tematyka szkolenia zorganizowana była wokół zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży oraz zwiększania kompetencji w zakresie rozpoznawania i radzenia sobie z uczuciami oraz ochrony i wzmacniania zdrowia psychicznego. Podczas szkolenia wspólnie omawiane były także bieżące problemy interesujące uczestników. Umożliwione były również indywidualne konsultacje psychologiczne. W szkoleniu, które odbyło się w dn. 27 listopada 2024 r. udział wzięło 23 osoby, zgodnie z przedstawioną listą obecności (zał. nr 35). Rodziny zastępcze otrzymały również zaświadczenia potwierdzające udział w szkoleniu.

b) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Kolejnym zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy jest *organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka*. PCPR w Sandomierzu prowadzi nabór i kwalifikację kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kieruje kandydatów na szkolenie. Przed kwalifikacją na szkolenie, kandydaci muszą spełnić wymagania, o których mowa w art. 42 ustawy. Z uzyskanych informacji wynika, że w kontrolowanym okresie do PCPR zostało zgłoszonych 13 kandydatów, z czego 11 uzyskało pozytywną kwalifikację i były to rodziny spokrewnione (zał. nr 36). Natomiast w dwóch przypadkach wydano negatywną wstępną kwalifikację (1 rodzina spokrewniona i 1 niezawodowa).

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w zał. nr 1 cz. VIII, Centrum po uzyskaniu informacji o osobach mających pełnić funkcję rodziny zastępczej lub osobach ustanowionych przez sąd tymczasowo do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, podejmuje działania zmierzające do ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu posiada *Procedurę kwalifikowania osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka*, wprowadzoną w życie Zarządzeniem nr 26/2024 Dyrektora PCPR w Sandomierzu z dn. 29 sierpnia 2024 r. (zał. nr 37). Z analizy dokumentu wynika, że procedura jest zgodna z przepisami ustawy. Wykonanie tego zarządzenia powierzone zostało Zespołowi ds. rodzinnej pieczy zastępczej, funkcjonującemu w strukturze organizacyjnej jednostki. Wstępnej kwalifikacji dokonuje Zespół ds. kwalifikowania kandydatów, w skład którego wchodzi: psycholog, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalista pracy z rodziną, trenerzy PRIDE. Kwalifikowanie kandydatów opiera się na analizie całości dokumentacji pod kątem spełniania przez nich wymogów określonych w art. 42 ust 1. ustawy. Dokumentacja rodzin, którą sprawdzono w trakcie kontroli zawierała m.in. pisemne informacje o ustawowych wymaganiach i konieczności dostarczenia niezbędnych dokumentów; oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie i udostępnianie danych osobowych; oświadczenia dotyczące władzy rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego, posiadania zdolności do czynności prawnych, niekaralności; potwierdzenia zameldowania; odpisy skrócone aktu małżeństwa; wydruki potwierdzające weryfikację w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym; opinie psychologiczne i diagnozy pedagogiczne; wywiady przeprowadzone przez pracownika socjalnego PCPR-u w środowisku rodzin pod kątem analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz rękojmi należytego sprawowania opieki nad dzieckiem; korespondencję z kandydatami, sądami i instytucjami.

Z posiedzenia Zespołu zostaje sporządzony protokół, który zawiera ustalone stanowisko dot. zakwalifikowania lub niezakwalifikowania kandydata. Protokół ten każdorazowo zatwierdzany jest przez dyrektora PCPR (zał. nr 38). Następnie kandydaci otrzymują zaświadczenie o wstępnej kwalifikacji (zał. nr 39). W przypadku, gdy wstępna kwalifikacja kandydata jest *negatywna*, otrzymuje on datowany dokument, w którym zawarte są wskazania o negatywnym wyniku procesu kwalifikacji, szczegółowe uzasadnienie przyczyny oceny, obszar wymagający poprawy oraz pouczenie strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi (zał. nr 40). W opinii kontrolujących zasadnym byłoby wprowadzenie zmiany w treści zaświadczenia o wstępnej kwalifikacji stanowiącego zał.

nr 1 do Procedury kwalifikowania osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w PCPR w Sandomierzu, polegającej na dodaniu zapisu: „rodziny zastępczej spokrewnionej” w pkt 1) i pkt 2). Wskazówka ta związana jest z zaobserwowanym podczas kontroli sposobem wydawania zaświadczeń dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione lub osób ustanowionych rodziną zastępczą spokrewnioną na obowiązującym wzorze, który nie zawiera w wymienionym katalogu form rodzinnej pieczy zastępczej - rodziny zastępczej spokrewnionej. Powoduje to, że wydawane zaświadczenia nie potwierdzają najistotniejszej informacji, tj.: uzyskania pozytywnej lub negatywnej wstępnej kwalifikacji dla rodziny zastępczej spokrewnionej. Zgodnie z art. 43 ustawy przeprowadzanie wstępnej kwalifikacji i sposób jej dokumentowania jest obligatoryjny w przypadku kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W okresie kontrolnym 11 rodzin zastępczych spokrewnionych, które otrzymały pozytywną wstępną kwalifikację ukończyło szkolenie. PCPR w Sandomierzu posiada wśród pracowników przeszkolonych trenerów szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej pn. PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza 2020. Program szkolenia został zatwierdzony przez właściwego ministra na okres 5 lat, tj.: do grudnia 2025 r. Szkolenia dla rodzin spokrewnionych realizowane są wg planu sporządzonego przez trenerów i przybierają formę wybranych elementów programu PRIDE, co jest zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy (zał. nr 41). Po ukończonym szkoleniu Centrum wystawia poświadczające ten fakt zaświadczenie (zał. nr 42).

W okresie kontrolnym nie szkolono kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, niezawodowe lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zadanie realizowane prawidłowo. Rekomenduje się wdrożenie proponowanych wyżej uwag w zakresie zmodyfikowania wzoru zaświadczenia o wstępnej kwalifikacji dla rodzin zastępczych spokrewnionych.

Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

1. **Grupy wsparcia** - w kontrolowanym okresie odbyło się jedno spotkanie grupy wsparcia w 2024 r. na temat „Proces pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą. Pytania i odpowiedzi”. W trakcie spotkania omówione zostały m.in.: główne przyczyny sprowadzające dziecko na terapię; na czym polega praca terapeutyczna z dzieckiem i młodzieżą, psychoterapia dzieci jako proces relacyjny i empiryczny oraz proces terapeutyczny dziecka/nastolatka – istotne obszary. W grupie wsparcia udział wzięło 23 rodziców zastępczych. W 2025 r. spotkanie grupy wsparcia zaplanowane jest w II półroczu.
2. **Rodziny pomocowe** – w kontrolowanym okresie nie wystąpiła konieczność zapewnienia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomocy w formie rodziny pomocowej. Na stronie internetowej PCPR zamieszczona jest informacja o poszukiwaniu przez Centrum kandydatów do pełnienia funkcji rodziny pomocowej.
3. **Wolontariat** – w kontrolowanym okresie nie wystąpiła konieczność zapewnienia rodzinom zastępczym pomocy wolontariuszy. Każdorazowo, podczas posiedzeń zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej, rodziny

informowane są o możliwości ubiegania się o pomoc wolontariuszy. W okresie objętym kontrolą żadna rodzina zastępcza nie zgłosiła potrzeby wsparcia przez wolontariuszy.

4. Poradnictwo specjalistyczne – o możliwości uzyskania specjalistycznego wsparcia i pomocy, rodziny zastępcze są informowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników Centrum. Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. VIII, rodziny zastępcze oraz wychowankowie pieczy zastępczej korzystają ze wsparcia psychologicznego, którego udziela zatrudniony w Centrum psycholog. Wsparcie realizowane jest poprzez indywidualne poradnictwo, interwencje i szeroko rozumianą psychoedukację. W 2024 r. ze wsparcia psychologicznego skorzystało 52 rodziny zastępcze. Kontakt z psychologiem odbywał się w siedzibie PCPR (343 spotkania) oraz w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej (23 wizyty), natomiast w 2025 r. ze wsparcia skorzystało 31 rodzin zastępczych, z tego 102 spotkania odbyły się w siedzibie Centrum, 4 były w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Z pomocy psychologa w 2024 r. skorzystało 16 dzieci i 70 rodziców zastępczych, a w 2025 r. było to 11 dzieci i 37 rodziców zastępczych. Częstotliwość spotkań zależy od indywidualnych potrzeb i sytuacji rodziny zastępczej lub wychowanka. Spotkania odbywają się zazwyczaj cyklicznie co tydzień lub raz na miesiąc albo rzadziej. Psycholog uczestniczy również w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Dokumentacja z udzielanych porad prowadzona jest w formie zeszytu ewidencji – *doradztwo dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz poradnictwo specjalistyczne i udzielane wsparcie w formie konsultacji indywidualnych*. W zeszycie odnotowywane są: l.p., data, płeć, wiek oraz zakres usług psychologicznych, miejscowość (zał. nr 43). Ponadto osobno prowadzona jestteczka z dokumentacją indywidualną, w której znajdują się m.in. notatki sporządzone przez psychologa oraz karta czynności psychologa rodzinnej pieczy zastępczej (zał. nr 44).

Psycholog współpracuje również ze *Szkołą dla Rodziców i Wychowawców* działającą przy Szkole Podstawowej nr 4 w Sandomierzu. W zajęciach tych mogą uczestniczyć rodzice zastępczy wzmacniając swoje kompetencje.

Rodziny zastępcze informowane są również o innych dostępnych formach uzyskania pomocy specjalistów z zakresu wsparcia i terapii psychologicznej, specjalistycznych grup i diagnozy psychologicznej, takich jak: punkty interwencji kryzysowej, poradnie zdrowia psychicznego, poradnie psychologiczno – pedagogiczne i inne działające w obszarze wsparcia rodziny. Rodziny zastępcze mają możliwość korzystania z poradnictwa prawnego w punkcie pomocy prawnej, który znajduje się w budynku Starostwa Powiatowego w Sandomierzu. Pracownicy Centrum współpracujący z rodzinami zastępczymi umawiają wizyty u prawnika dla rodzin na konkretne terminy. W kontrolowanym okresie żadna z funkcjonujących rodzin zastępczych nie zgłosiła potrzeby skorzystania z porad prawnych.

W ramach wsparcia pieczy zastępczej na terenie powiatu sandomierskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu przystąpiło do realizacji projektu pt. *„Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej w powiecie sandomierskim”*, który został dofinansowany w ramach programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków EFS Plus* zgodnie z zawartą w dniu 30.12.2024 r. umową pomiędzy powiatem sandomierskim a województwem świętokrzyskim. Projekt realizowany

będzie w okresie od 01.01.2025 r do 31.12.2026 r. Celem głównym projektu jest wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym wsparcie rodziców zastępczych wraz z ich otoczeniem oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach, obejmujące m.in.: wsparcie wychnieniowe, indywidualne porady specjalistyczne w tym psychologiczne, prawne, budowanie kręgów wsparcia, kompleksowe wsparcie w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy oraz podniesienie kwalifikacji i kompetencji kandydatów na rodzinę zastępczą oraz osób świadczących usługi w obszarze pieczy zastępczej z terenu powiatu sandomierskiego w woj. świętokrzyskim.

W ramach projektu zaplanowano następujące zadania do realizacji:

- zakup i wyposażenie mieszkania treningowego dla dwóch osób opuszczających pieczę zastępczą, służące pomocy w usamodzielnieniu się pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo wychowawczych;
- korepetycje dla dzieci i młodzieży oraz zakup laptopów w celu poprawienia wyników szkolnych oraz motywacji do nauki;
- poradnictwo psychologiczne, prawne, logopedyczne, pedagogiczne, terapeutyczne SI, doradztwo zawodowe, mające na celu wsparcie rodziców zastępczych, dzieci oraz osób usamodzielnianych w trudnej sytuacji życiowej;
- półkolonie dla dzieci i młodzieży oraz zakup rowerów wraz z kaskami ochronnymi, co pozwoli aktywnie spędzić czas, popularyzować przepisy ruchu drogowego oraz promować turystykę rowerową, jednocześnie zapewniając opiekę wychnieniową dla rodziców zastępczych;
- warsztaty kulinarne dla dzieci i młodzieży, warsztaty z robotyki oraz rodzin zastępczych mające na celu edukację i promocję zdrowego stylu życia, a także naukę przygotowywania zdrowych posiłków i kształtowania właściwych nawyków żywieniowych;
- organizacja pikników oraz zakup materiałów promujących rodzicielstwo zastępcze;
- wyjazdy szkoleniowo-wspierające oraz jednodniowe wyjazdy integracyjne dla rodzin zastępczych mające na celu rozwój edukacyjny i społeczny oraz opiekę wychnieniową; zajęcia z postaw związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji;
- budowanie kręgów wsparcia jako spotkania integracyjne;
- szkolenie z zakresu superwizji dla pracowników PCPR w celu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku do kontroli nr 1 cz. IX niezbędne badania lekarskie dzieci przyjmowanych do pieczy zastępczej na terenie powiatu sandomierskiego, w razie konieczności przeprowadzane są w Szpitalu Powiatowym w Sandomierzu. Ponadto rodzice zastępczy mają udostępnioną dokumentację medyczną dziecka, pozwalającą zapoznać się ze stanem zdrowia dziecka. W trakcie dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, opiekunowie zapewniają dziecku dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Rodzice zastępczy często korzystają z pomocy specjalistów w Sandomierskim Centrum Zdrowia

Psychicznego oraz Euro-Medica. Koordynatorzy i psycholog w razie konieczności przekazują rodzicom zastępczym informacje o specjalistach przyjmujących na terenie powiatu, ewentualnie sami umawiają rodzinie wizytę.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ich aktualizacja i usuwanie.

Zgodnie z art. 38d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej utworzony został Rejestr danych związanych z pieczą zastępczą, który zawiera właściwe wykazy dotyczące rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Rejestr prowadzony jest m.in. przez starostę i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w ustawowo określonym zakresie, za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie tego rejestru, przekazywanie do niego danych, usuwanie z niego danych oraz udostępnianie z niego danych. System pod nazwą Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej funkcjonuje od 15 stycznia 2025 roku.

Na podstawie art. 38d ust. 11 starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, a także, na wniosek kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, innego pracownika tego centrum do wprowadzania, aktualizowania i usuwania z rejestru danych, o których mowa w ust. 3, 6, 7, ust. 8 w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz ust. 9.

Zgodnie z informacjami zawartymi w zał. nr 1 cz. XI stosowne upoważnienia Starosty Sandomierskiego do właściwych wykazów, posiada 6 pracowników PCPR w Sandomierzu (zał. nr 45). W trakcie kontroli przedstawiono także do wglądu podpisane przez pracowników upoważnienia do przetwarzania danych osobowych (zał. nr 46) oraz oświadczenia o ochronie danych w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych (zał. nr 47).

Na podstawie przedstawionych wydruków z rejestru ustalono, że upoważnieni pracownicy wprowadzili do wykazów, za które odpowiada organizator rodzinnej pieczy zastępczej, dane wszystkich funkcjonujących na dzień kontroli 55 rodzin zastępczych.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku do kontroli nr 1 cz. XI, PCPR w Sandomierzu gromadzi i przekazuje rodzicom zastępczym wszelką dokumentację dotyczącą przyjmowanego dziecka. W myśl art. 38 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Centrum po uzyskaniu informacji o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej występuje do właściwej gminy o przekazanie posiadanej dokumentacji oraz informacji na temat rodziców biologicznych dzieci. Ponadto koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w ramach współpracy utrzymują stały kontakt z asystentami rodzin i pracownikami socjalnymi.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Na podstawie informacji uzyskanych w trakcie kontroli oraz zawartych w zał. nr 1 cz. XII stwierdzono, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu w 2024 r. nie wydało żadnych decyzji dotyczących odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Natomiast w tym samym czasie Centrum wydało 59 decyzji o odstąpieniu od ustalenia opłat za pobyt dzieci w pieczy zastępczej z uwagi na trudną sytuację materialno – bytową, z tego: 37 decyzji za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i 22 decyzje dot. instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Warunki zwalniania z opłat, umorzenia lub odstąpienia od opłaty od rodzica biologicznego określa Uchwała Nr XVI/105/2012 Rady Powiatu w Sandomierzu z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

W związku z powyższym PCPR w kontrolowanym okresie nie przekazywał do BIG informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłat rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zadanie w kontrolowanym okresie było nie realizowane z uwagi na brak wydawanych decyzji o odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.

W kontrolowanym okresie w trakcie procesu usamodzielnienia była 1 osoba opuszczająca młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Przeanalizowano dokumentację ww. wychowanki, zawierającą podstawowe dokumenty niezbędne w procesie usamodzielnienia tj.: informacje z mow; potwierdzenie zameldowania; skrócony akt urodzenia; skierowanie do mow; indywidualny program usamodzielnienia; wskazanie opiekuna usamodzielnienia wraz z jego zgodą na pełnienie tej funkcji; modyfikacje programów sporządzane na okoliczność zmiany opiekuna usamodzielnienia i złożenia wniosku o przyznanie pomocy na usamodzielnienie; wnioski o udzielenie konkretnej formy wsparcia; cz. V wywiadu środowiskowego oraz stosowne oświadczenia; informacja o numerze konta; decyzje przyznające pomoc; decyzje zmieniające wysokość świadczenia w związku z waloryzacją; świadectwo szkolne; decyzja o uchyleniu decyzji dot. pomocy na kontynuowanie nauki na wniosek strony; zaświadczenia potwierdzające kontynuowanie nauki; zaświadczenie o pobycie w ośrodku; postanowienie sądu.

Zasady przyznawania pomocy oraz terminy określone w przepisach dotyczących procesu usamodzielnienia są przestrzegane, a prowadzona dokumentacja jest kompletna, uporządkowana, systematyczna, przejrzysta. W związku z usamodzielnieniem wychowance przyznano pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

W trakcie analizy dokumentacji stwierdzono, że indywidualny program usamodzielnienia wychowanki nie spełnia wymogów opisanych w § 7. 1. Rozporządzenia MPiPS w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz.U.2012.954 ze zm.). Dokument ten sporządzony został przez pracownika socjalnego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Goniądzu. Z informacji uzyskanych od pracownika PCPR wynika, że sytuacja polegająca na przedstawianiu niepełnych planów, pozbawionych informacji wymaganych zapisami prawa jest często spotykana we współpracy z placówkami. PCPR otrzymuje taki wadliwy dokument i zmuszony jest następnie prowadzić proces usamodzielnienia w jego oparciu. Należy zaznaczyć, iż wzór indywidualnego programu usamodzielnienia stworzony i wykorzystywany w Centrum jest dobrze skonstruowany, zawiera szereg informacji niezbędnych w procesie usamodzielnienia. Plan ten spełnia wymogi prawne i dobrze służy roli jaką pełni. W związku z tym, w ocenie kontrolujących warte rozważenia jest odpowiednio wczesne informowanie konkretnych ośrodków czy placówek, w których przebywają wychowankowie planowani do usamodzielnienia, o obowiązującym w powiecie wzorze indywidualnego planu usamodzielnienia wraz z przesłaniem go w załączeniu, co może spowodować uniknięcie podobnych sytuacji w przyszłości.

Zadanie realizowane prawidłowo. Rekomenduje się wdrożenie proponowanych wyżej uwag w zakresie informowania właściwych instytucji o obowiązującym wzorze indywidualnego planu usamodzielnienia.

Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Zarząd Powiatu w Sandomierzu Uchwałą nr 1/2014 z dnia 10 grudnia 2014 r. upoważnił audytora wewnętrznego z Zespołu ds. audytu wewnętrznego w Starostwie Powiatowym w Sandomierzu do sprawowania kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo – wychowawczymi na terenie powiatu sandomierskiego, który kontrole w ww. jednostkach prowadził do dnia 19 września 2024r. Natomiast od dnia 20 września 2024 r. kontrole sprawuje naczelnik Wydziału Oświaty i Promocji Starostwa Powiatowego w Sandomierzu na mocy upoważnienia nadanego Uchwałą Nr 86/2024 Zarządu Powiatu w Sandomierzu z dnia 20 września 2024 r.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w kontrolowanym okresie przeprowadzono 8 kontroli w rodzinnej pieczy zastępczej, z tego: jedna w rodzinie zastępczej zawodowej, 2 w rodzinie zastępczej niezawodowej i 5 w rodzinie zastępczej spokrewnionej. Z każdej z kontroli sporządzony został protokół (zał. nr 48 i nr 49). Z analizy przedstawionych

protokołów wynika, że w trakcie kontroli w rodzinach zastępczych nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto jedna kontrola została przeprowadzona w Placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Łoniowie w dniu 25.09.2024 r. W kontroli oprócz osoby upoważnionej uczestniczyli również starosta i wicestarosta powiatu sandomierskiego. Kontrolą objęto zadania dotyczące zapewnienia podopiecznym całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokojenie ich potrzeb. Zgodnie z protokołem nie stwierdzono nieprawidłowości (zał. nr 49).
Zadanie realizowane prawidłowo.

Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą PCPR w Sandomierzu otrzymało dotacje w ramach następujących rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- *Program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2024 r.*, w ramach którego w 2024 r. przyznane dofinansowanie wyniosło: 11.580,00 zł. i zostało wydatkowane na wynagrodzenie dla jednej zawodowej rodziny zastępczej. Wydatkowana kwota ogółem: 52.471,80 zł., z czego kwota wkładu własnego wyniosła 40.891,80 zł.

- *Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024–2027*, w ramach którego w 2024 r. przyznano środki finansowe w kwocie: 7.033,20 zł., a w 2025 r. – w kwocie: 13.409,16 zł. Otrzymane kwoty przeznaczono na wypłatę dodatku do wynagrodzenia zawodowej rodziny zastępczej. Kwota dotacji w 2024 r. została wydatkowana w całości, nie nastąpił zwrot środków.

- *Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024-2027.*, w ramach którego w 2024 r. przyznano środki finansowe w kwocie: 320.825,60 zł., w tym dla PCPR w Sandomierzu, kwotę: 93.825,60 zł., a w 2025 r. – w kwocie: 592.638,40 zł., w tym dla PCPR w Sandomierzu, kwotę: 157.964,40 zł. Środki przeznaczono na wypłatę dodatków do wynagrodzeń pracowników PCPR w Sandomierzu realizujących zadania z obszaru pieczy zastępczej. W roku 2024 na wypłatę dodatków wraz z pochodnymi PCPR wydatkował kwotę: 84.804,94 zł. Pozostałe środki finansowe, zgodnie z rozliczeniem dotacji, zwrócone zostały na rachunek Wojewody Świętokrzyskiego w wysokości: 9.020,66 zł.

W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu dokumentację potwierdzającą, że przyznane dofinansowania przeznaczone zostały na realizację zadań określonych w ww. programach (zał. nr 50). W aktach zawodowej rodziny zastępczej znajdowały się informacje o przyznaniu dodatku do wynagrodzenia na dany rok realizacji programu (zał. nr 51). Podobnie, w aktach pracowników, znajdowały się potwierdzenia przyznania dodatku motywacyjnego na dany rok realizacji programu (zał. nr 52).

Zadanie realizowane prawidłowo.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmowy z dyrektorem i pracownikami Centrum,
- analizy dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli, a także informacji pisemnych sporządzonych przez pracowników PCPR w Sandomierzu na potrzeby kontroli.

W związku z prawidłową oceną realizacji poszczególnych zadań, w wyniku kontroli nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Uwagi i wnioski, które zostały zawarte w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym oraz były przekazane przez osoby kontrolujące w trakcie kontroli nie wpływają na całościową ocenę realizacji zadań, a odnoszą się do barków formalnych w prowadzonej dokumentacji. Rekomenduje się wdrożenie proponowanych zmian w celu usunięcia braków formalnych i ujednolicenie prowadzonej dokumentacji w zakresie realizacji opisanych zadań.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Osoby kontrolujące:

Anna Krupa-Pawłowska

Katarzyna Arendarska

Monika Krawczyk

Anna Krupa-Pawłowska
Katarzyna Arendarska
Monika Krawczyk

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia

Renata Persona

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Józef Bryk